

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตของสินทรัพย์นั้น หมายถึง ศักยภาพของสินทรัพย์ในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดแก่กิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม(กรกช เถลิ้มกาญจนา และคณะ, 2553 : 7) จากคำนิยามของสินทรัพย์จะเห็นได้ว่า สินทรัพย์เป็นสิ่งที่อยู่ในความควบคุมของกิจการอาจเป็นได้ทั้งสินทรัพย์ที่มีตัวตน และไม่มีตัวตน (ศศิวิมล มีอำพล, 2551) โดยสินทรัพย์ไม่มีตัวตน หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่าง ไม่สามารถจับต้องได้ แต่มีค่าทางเศรษฐกิจซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการในอนาคตยาวนานกว่าหนึ่งงวดบัญชี อาจได้มาโดยการซื้อ หรือเกิดขึ้นมาจากการดำเนินธุรกิจเป็นเวลานาน หรือได้มาพร้อมกับการซื้อธุรกิจอื่น (চারী হিরণ্যরস্মি และคณะ, 2552 : 239) กิจการสามารถอาศัยสินทรัพย์ไม่มีตัวตนเป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์ของกิจการได้ ตัวอย่างเช่น ธุรกิจขนาดใหญ่ ที่มีเครื่องหมายการค้าเป็นของตนเอง และถ้าเครื่องหมายการค้านั้นเป็นที่รู้จักกันดีในวงการค้าหรือในตลาดสินค้าธุรกิจนั้นก็ย่อมจะดำเนินกิจการหาผลประโยชน์ให้กิจการได้ดีกว่าธุรกิจอื่น จะเห็นว่าสินทรัพย์ไม่มีตัวตนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกิจการจึงเป็นสินทรัพย์ประเภทหนึ่งที่ธุรกิจควรคำนึงถึงให้มาก ตราใบที่ธุรกิจยังต้องการที่จะใช้ประโยชน์ และเพื่อให้งบการเงินแสดงรายการสินทรัพย์ที่สมบูรณ์ (บุญเสริม วิมุक्तะนันท์ และคณะ, 2550)

งบการเงิน เป็นรายงานที่เสนอข้อมูลทางการเงินอย่างมีแบบแผน เพื่อแสดงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และรายการทางบัญชีของกิจการ โดยงบการเงินเป็นผลผลิตของกระบวนการบัญชีการเงินทั้งหมด กระบวนการดังกล่าวดำเนินไปภายในขอบเขตหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principle; GAAP) (চারী হিরণ্যরস্মি และคณะ, 2552 : 19) โดยมีสภาวิชาชีพบัญชี เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางปฏิบัติเฉพาะเรื่อง หรือมาตรฐานการบัญชี (สุชาติ เหล่าปรีดา และคณะ, 2551 : 12) และเมื่อปี 2553 สภาวิชาชีพบัญชี ได้ประกาศให้ยกเลิกมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 51 และให้ใช้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 (ปรับปรุง

2552) เรื่องสิทธิประโยชน์ไม่มีตัวตนแทน (สภาวิชาชีพบัญชี, 2553 : 2-4) ได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไป การปรับปรุงดังกล่าวได้เพิ่มข้อกำหนดในการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีในการวัดมูลค่า บัญชีที่ใช้พิจารณาเพื่อกำหนดอายุการให้ประโยชน์ของสิทธิประโยชน์ไม่มีตัวตน การเปิดเผยข้อมูลประเภทของสิทธิประโยชน์ไม่มีตัวตน และการเปิดเผยข้อมูลอื่นๆ เพื่อให้สะดวกต่อการตีความ และมีความเข้าใจในการนำมาตราฐานเรื่องสิทธิประโยชน์ไม่มีตัวตนในทิศทางเดียวกันอีกด้วย

ธุรกิจในกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นกลุ่มธุรกิจหนึ่งที่นักลงทุนน่าจับตามองเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการรายงานผลการดำเนินงาน โดยจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม 3 อันดับแรกที่มีกำไรสูงสุดสำหรับไตรมาสที่ 1 ปี 2555 คือ กลุ่มทรัพยากร กลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มบริการ และหากจำแนกตามหมวดธุรกิจที่มีกำไรรวมสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หมวดพลังงานและสาธารณูปโภค หมวดธนาคาร และหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555 : ออนไลน์) จากผลการรายงานดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กลุ่มทรัพยากร สามารถแบ่งได้เป็นสองหมวด คือ หมวดพลังงานและสาธารณูปโภค และหมวดเหมืองแร่ เป็นกลุ่มที่มีกำไรสูงสุดสำหรับไตรมาสที่หนึ่ง ปี 2555 และหมวดพลังงานและสาธารณูปโภค เป็นหมวดธุรกิจที่มีกำไรรวมสูงสุดอีกด้วย นอกจากนี้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานได้ประมาณการความต้องการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ขึ้นต้นในปี 2555 โดยคาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากปี 2554 ประมาณ 4.8% เนื่องมาจากปัจจัยสำคัญ คือ การคาดการณ์อัตราเติบโตทางเศรษฐกิจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์) ที่คาดว่าจะในปี 2555 นี้เศรษฐกิจจะเติบโต 4.5-5.5% ปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญจากการใช้จ่ายและการลงทุนของภาครัฐ และการเร่งรัดการลงทุนเพื่อปรับปรุงฟื้นฟูกิจการที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมในช่วงปลายปี 2554 ที่ผ่านมา (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, ศูนย์พยากรณ์และสารสนเทศพลังงาน, 2554 : ออนไลน์) จะเห็นได้ว่า กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคมีบทบาทที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย

ในการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคได้มีการนำสิทธิประโยชน์ไม่มีตัวตนมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นลิขสิทธิ์ ใบบรรรองคุณภาพ คำสิทธิและใบอนุญาต ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ สิทธิในการใช้สิทธิประโยชน์ เช่น ท่อขนส่งก๊าซ สิทธิในการบริหารจัดการช่องสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม และสิทธิการเช่าที่ดินเบะท่าเทียมเรือ เป็นต้น ตลอดจนรวมถึงสิทธิในการพัฒนาโครงการซึ่งสิทธิประโยชน์ไม่มีตัวตนเหล่านี้ จะต้องมีวิธีการปฏิบัติทางบัญชีให้ถูกต้อง ประกอบกับการที่สภาวิชาชีพบัญชี ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2552) แทนมาตรฐานการ

บัญชีฉบับที่ 51 เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้น ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติทางการบัญชีในการวัดมูลค่าและการกำหนดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน วิธีการประมาณการมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน การเปิดเผยปัจจัยที่ใช้ในการกำหนดอายุการให้ประโยชน์ และการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการแสดงมูลค่าของรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนในงบการเงิน รวมถึงส่งผลกระทบต่อนักลงทุน หรือผู้ที่สนใจให้สามารถเข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของกิจการ เพื่อพิจารณาถึงความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุนต่อไป

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาวิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2552) และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของการรับรู้รายการและการวัดมูลค่า การตัดจำหน่ายและวิธีการตัดจำหน่าย และการเปิดเผยข้อมูลของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2552) เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ฉบับปรับปรุง 2552) เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ทำให้ทราบถึงการปรับปรุง เพิ่มเติมในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2552) เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 (เดิม)

1.4 นิยามศัพท์

วิธีปฏิบัติทางบัญชี หมายถึง วิธีการระบุ วัตถุประสงค์ บันทึก และการเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน และเป็นระบบ

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 (ปรับปรุง 2552) เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน หมายถึง กฎเกณฑ์และวิธีปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับสินทรัพย์ไม่มีตัวตน มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไป

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงินที่สามารถระบุได้และไม่มีลักษณะทางกายภาพ ซึ่งรายการที่จะถือเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนได้ ต้องสามารถระบุได้ ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกิจการ และต้องก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอนาคต

กลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค หมายถึง กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านพลังงานและสาธารณูปโภคที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีจำนวน 18 บริษัท

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมายถึง ศูนย์กลางที่จัดให้มีขึ้นเพื่อทำหน้าที่ให้บริการเป็นศูนย์กลางซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน จัดระบบและวิธีการซื้อขายหลักทรัพย์ รวมทั้งประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ และการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับหลักทรัพย์ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2554 : ออนไลน์)